

II. 6 Jaké je úsilí, takové jsou jeho plody. Jaké je správné úsilí?

VASIŠTHA začal nový den svou druhou promluvou: Jaké je úsilí, takové jsou jeho plody, Rámo, v tom spočívá smysl vlastního úsilí. Říká se tomu taky osud či boží vůle. Potká-li člověka trápení, stěžuje si: „Běda, jaké to neštěstí“ nebo „Ach, můj nešťastný osud“. Obojí znamená totéž. To, co se nazývá osud či boží vůle, není nic jiného než činy a vlastní úsilí v minulosti. Přítomnost je daleko mocnější než minulost. Jen hlupáci se spokojí s plody svého minulého úsilí, považujíce je za boží řízení, a vlastním úsilím v přítomném okamžiku se nezabývají.

Pokud se domníváš, že je tvé úsilí osudem či boží vůlí mařeno, měl bys pochopit, že tvé současné úsilí není dostačující. Jen hlupák a slaboch nazve řízením osudu to, když podlehe silnému a chytrému protivníku.

Někdy se stane, že i bez úsilí získá člověk něco významného. Podle staré tradice je kupříkladu následovník krále, který zemřel bez potomků, vybírán z řad žebráků dvorním slonem. Určitě tu nejde ani o náhodu ani o boží vůli, ale o vlastní úsilí žebráka v minulých zrozeních.

Někdy se stane, že práce rolníka přijde vniveč vinou krupobití. V tom případě byla síla krupobití větší než úsilí rolníka. Rolník tedy následně bude muset vynaložit více vlastního úsilí. Neměl by truchlit nad něčím, co bylo nevyhnutelné. Pokud by bylo takové truchlení oprávněné, pak by měl člověk denně naříkat nad nevyhnutelností smrti. Moudrý člověk ví, čeho je schopen vlastním úsilím dosáhnout a čeho nikoli. Jen nevědomý člověk přisuzuje všechno vyšší síle a říká: „Bůh mě posílá tam či onam“ či „vyšší moc mě nutí dělat to či ono“. A takovému člověku je lépe se vyhnout.

Člověk by se měl osvobodit od svých chtění a nechtění, a vědom si toho, že vlastní úsilí je jen jiné označení pro boží vůli, by měl vynaložit co nejvíce správného úsilí a dosáhnout nejvyšší Pravdy. Kdo se vymlouvá na svůj osud, je jen k smíchu. Vlastní úsilí je správné tehdy, když vychází ze správného pochopení, tedy z pochopení, jež pramení v srdci prozářeném učením posvátných knih a přímým vedením mudrce.